

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSAMEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA UREDNIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATOLIŠKA TISKARNA. ::: NAROČNINA, REKLAMACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 11. FEBRUARJA 1915 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 24.

Zasledovanje ruskega avtomobila.

Žrtve velikanskega potresa v Italiji. ☉ „Pozor! Počasi voziti!“ ☉ Na sprednji straži v Karpatih. ☉ Sibirski kaznjeneč. ☉ Učinek naših granat. ☉ Kralj Peter v Belgradu. Francoski vrhovni poveljnik. ☉ Boj za tren na Dukli. ☉ Domače slike ☉ Padli junaki.

Razrušena hiša v mestu Kapadoči.

Razvaline hiš v mestu Avecanu, ki je največ trpelo od potresa.

Velikanski potres v Italiji, pri katerem se je ponesrečilo približno 40.000 ljudi.

Boj za okope.

(Napisal Prosper Mérimée. — Prevel Z. S.)

Moj prijatelj, vojak, ki je pred par leti umrl na Grškem vsled mrzlice, mi je pravil nekega dne o svoji prvi bitki. Njegovo pripovedovanje je naredilo name tak vtis, da sem ga o prvi priliki zapisal. Glasi se tako:

Zvečer 4. septembra sem odrinil k svojemu polku. Našel sem polkovnika v taboru. Sprva je bil z menoj nekoliko osoren; ko pa je prebral priporočilno pismo generala B., je izpremenil svoje vedenje in me je potem predstavil mojemu stotniku, ki se je ravno vrnil od rekognosciranja v tabor. Ta stotnik je bil velik mož, ogorelega in odurnega obraza. Bil je prej navaden vojak, ki pa si je s svojo hrabrostjo in pogumom priboril stopnjo stotnika ter zaslužni križec. Njegov zamolkli in tihi glas je bil v velikem nasprotju z nje-

govo junaško postavo. Krogli, ki mu je šla skozi prsi, se je imel zahvaliti za ta glas.

Ko je zvedel, da sem prišel iz šole kadetnice, me je nekako zaničljivo pogledal in dejal: »Poročnik mi je včeraj padel...« Razumel sem ga, hotel je reči: Ti naj ga nadomestuješ, ki nisi za to sposoben? Ostra beseda mi je prišla na jezik, toda zadržal sem jo.

Mesec je ravno vzhajal iznad okopov pri Severinu, ki so ležali nekako za dva strela od nas. Mesec je bil širok in rdeč, kakor je navadno, kadar vzhaja.

Star vojak, poleg katerega sem stal, me je opozoril na barvo meseca. »Zelo rdeč je,« je dejal, »znamenje, da bo marsikatero življenje ugasnilo, preden zavzamemo zloglasne okope tam.« Vedno sem bil praznoveren; posebno pa me je vznemirilo to prorokovanje v tem trenutku. Ulegel sem se, pa spat nisem mogel.

Vstal sem in gledal nepregledno vrsto stražnih ognjev nad pokrajino.

Ko se mi je zdelo, da mi je mrzel in oster nočni zrak dovolj osvežil kri, sem stopil zopet k ognju; zvil sem se skrbno v svoj plašč, upajoč, da zaspim. Toda spanje ni hotelo priti. Nevede so se mi prikradle temne misli: Med vsemi stotisoči ljudi, ki se nahajajo na tej ravnini, nimam niti enega prijatelja. Če bom ranjen, me bodo poslali v kako bolnišnico, kjer me bodo zdravili nevedni zdravniki. Vse, kar sem slišal praviti o operacijah, mi je prišlo na misel. Močno mi je bilo srce in nevede sem razprostrl robec po prsih kakor oklep. Postajal sem vedno bolj truden; vsak trenutek so se mi oči zapirale, toda vedno in vedno sem se domislil česa slabega in prestrašen odprl oči. Končno, ko je prišla na vrsto zadnja straža, sem utrujen trdno zaspal.

Zjutraj smo se razvrstili v bojno vrsto in potem so nam prebrali razna povelja; nato smo zložili orožje zopet vkup in vse je napovedovalo miren dan.

Ko je prispel zjutraj proti tretji uri višji adjutant z nekim poveljem, smo se morali takoj zopet oborožiti; naša artiljerija je hrumela čez ravnino; počasi smo ji sledili in čez kakih dvajset minut smo videli, kako so ruske sprednje straže izginile in se skrile za okope.

Ena baterija naše artiljerije se je postavila ob naši desnici, druga ob naši levici, toda obe precej daleč od nas. Začeli sta precej živahno streljati na sovražnika, ki je zelo odločno odgovarjal, in kmalu so se okopi zavili v goste oblake dima.

Naš polk je bil z majnim hribčkom skoro popolnoma obvarovan pred sovražnim ognjem. Njihove krogle, ki pa niso bile izstreljene na nas, kajti streljali so izključno na naše topničarje, so brzele nad našimi glavami, ali pa so nam pošiljale kepe prsti ali majhne kamene.

Takoj, ko nam je bilo dano povelje za odhod, me je moj stotnik opazoval tako neprestano, da se mi je zdelo potrebno, dvakrat ali trikrat zavihati si male brke, ki so mi komaj začele poganjati. Sicer se nisem prav nič bal in samo to me je skrbelo, da ne bi drugi mislili, da se bojim. Veselil sem se že naprej, kako bom v salonu pri gospé B. pripovedoval o zavzetju okopov pri Severinu.

Pozorišče velikanskega potresa v Italiji. Največ sta trpeli mesti Avecanu in Soro.

Sprednja straža v Karpatih.

Sibirski kaznjenc.

Medtem se mi je stotnik približal in dejal: »No, lepe stvari boste takoj prvi dan doživeli!«

Nasmehljaj sem se in si otrešel prah z našivov na suknji, ki mi je padla, ko je priletela neka krogla in udarila kakih trideset korakov pred mene.

Skoro gotovo so Rusi zapazili slab učinek svojih krogel, kajti začeli so streljati z granatami, da bi nas v dolini, ki smo bili v njej postavljeni, lažje zadele. Precej velik del granate mi je odnesel čako in ubil poleg mene stoječega moža.

»Moj poklon,« mi je dejal stotnik, potem ko sem pobral čako. »Za danes ste dobri.« Poznal sem to vojaško vero, ki meni, da velja pregovor »non bis in idem« ravno tako na bojišču, kakor v sodnijah. Ponosno sem se pokrtil in dejal: »To se pravi ljudi brez ceremonij pozdravljati.« Ta slaba šala je vzbudila velik smeh in stotnik mi je rekel: »Želim Vam srečo, in ker ste za danes dobri, Vam dam poveljstvo ene kompanije. Še vedno, kadar sem bil ranjen, in danes vem in čutim, da bom, je bil poleg mene ubit poročnik in njihova imena so se skoro vedno začenjala s P.«

Obnašal sem se popolnoma prosto-dušno, kajti vedel sem, da kot novinec ne morem nikomur odkriti svojih čuvstev, in da se moram vedno kazati hladnokrvnega in neustrašenega.

Čez kake pol ure je sovražni ogenj vidno pojemal in postajal slabejši; vsled tega smo odkorakali iz svojega skrivališča, da napademo okope.

Naš polk je obstojal iz treh bataljonov. Drugi je bil določen, da napade sovražne okope od strani, ostala dva pa za naskok. Jaz sem bil prideljen tretjemu.

Ko smo prišli iz svojega varovališča na plano, so nas pozdravili sovražniki z več salvami, ki so pa naredile v naših vrstah le malo škode. Splošno, pravim, ni bitka nikakor tako strašna stvar, kakor jo opisujejo.

Korakali smo skoro v teku naprej, puške držoč pred seboj; naenkrat so Rusi zakričali trikrat »hurá«, potem pa so molčali in tudi streljali niso več. »Kar nič mi ne ugaja to molčanje,« je dejal stotnik. »To ne pomeni nič dobrega.« Meni se je zdelo, da naši vojaki nekoliko preveč kričijo, in primerjal sem njihovo vpitje z veličastnim molčanjem sovražnika.

Dospeli smo do podnožja okopov; palisade so bile od naših krogel prevr-

tane in zemlja je bila razrita. S klicem: »Bog živi cesarja!« so se vrgli vojaki naprej.

Nikoli ne bom pozabil prizora, ki se mi je sedaj nudil. Večina dima se je dvignila in obvisela kakor nebo, kakih dvajset metrov nad nami. Skozi modrikasto ozračje smo opazili za napol razdejanimi okopi ruske grenadirje in zdi se mi, da jih vidim še danes, kako nepremično stojijo kakor kipi, puške namerjene na nas. Nekaj od mene je stal vojak pri topu in držal nutilo v roki.

Mrzel pot me je preletel in menil sem, da je prišla moja zadnja ura. »Sedaj pa naj se ples prične!« je zaklical moj stotnik. »Lahko noč!« Bile so to zadnje besede, ki sem jih ga slišal izpregovoriti.

Zaslišal sem trobentanje in videl, kako so vsi povsili puške. Zaprl sem oči in začul mogočen pok, ki mu je sledilo kričanje in ječanje. Začuden, da sem sploh še na svetu, sem odprl oči. Okop je bil obdan od novega oblaka dima. Obkrožali so me ranjenci in mrtvi; pred nogami pa

mi je ležal moj stotnik: krogla mu je zdrobila glavo in čelo je imel krvavo. Od moje cele kompanije je ostalo samo šest živih.

Polkovnik je nataknil čako na svoj meč in prvi preplezal okope, medtem ko je vpil: »Bog živi cesarja!« Njemu so sledili vsi, ki so ostali živi. Kaj se je godilo dalje, se več natančno ne spominjam. Kmalu smo se prerinili za okope, boreč se mož proti možu. Menim, da sem precej sekal, kajti moj meč je bil popolnoma krvav. Končno sem zaslišal zmagoslavno trobentanje in kričanje, in ko se je dim vzdignil, sem videl vsepovsod kri in mrtva trupla. Topovi so bili pokopani pod trupli in ranjenci. Nekako dvesto mož je stalo raztresenih po ravnini; nekateri so basali puške, drugi pa brisali bajonete. Enajst ruskih ujetnikov je bilo vmes.

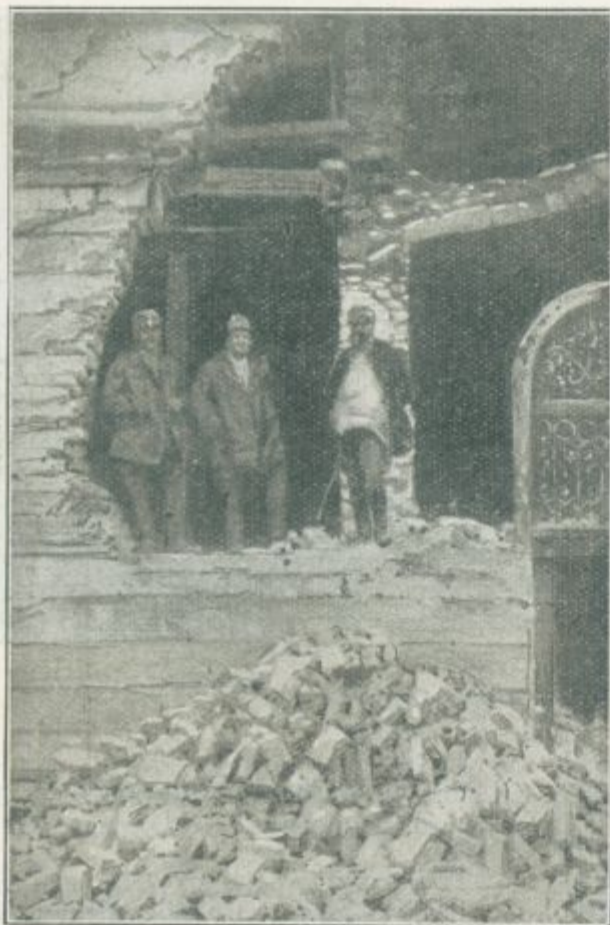
Polkovnik je ležal krvaveč poleg neke jame. Več vojakov je stalo okoli nje in tudi jaz sem se mu približal.

»Kje je najstarejši stotnik?« je vprašal poleg stoječega narednika.

»Pozor! Počasi vozite!«

Porušeni most preko Dunajca pri Staremu Sandecu in straža pred njim.

Učinek naših granat v Belgradu. Samo slika nam more jasno pokazati, kako strašno deluje granata, če se z njimi bombardira kako mesto. Včasih se zgodi, da en sam strel iz topa razruši celo poslopje, redno ga pa močno poškoduje. Naša slika nam kaže, kako luknjo je prebila ena sama avstrijska granata v neki hiši v Belgradu.

»Ni ga.«

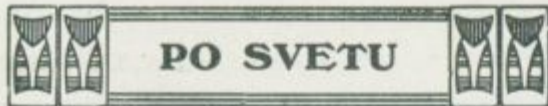
»In najstarejši poročnik?«

»To je tisti, ki je prispel včeraj,« je dejal vojak popolnoma mirno. Polkovnik pa se je nasmehljajal.

»Naprej, gospod poročnik,« je dejal meni. »Vi ste poveljnik vseh; dajte okope takoj z vozovi zapreti, kajti sovražnik je močan; toda general C. vas bo podpiral.«

»Polkovnik,« sem dejal, »Vi ste težko ranjeni?«

»Da, moj dragi, toda okopi so zavzeti!«

Svetovna vojska.

Najvažnejše bojišče so sedaj postali Karpati in Bukovina; sodijo, da se bo tukaj, ne na Rusko-Poljskem, izbojevala odločilna bitka. V Karpatih je boj izredno težak, deloma zaradi velikih snežnih zametov, deloma zaradi slabih potov. Kljub temu so naše čete z veliko požrtvovalnostjo in ponovno osvajale postojanke, ki so jih morale prej zapustiti. Zgodilo se je, da so se s kakega prelaza morale dvakrat, trikrat umakniti, pa so ga vedno nanovo zasedle. Koncem decembra je bil n. pr. prelaz Užok iztrgan Rusom, kmalu pa je naša armada bila prisiljena, da je vsled presilnega ruskega pritiska to črto zopet zapustila. Prelaz je ostal od takrat v sovražnikovih rokah; Rusom se je sčasom posrečilo, da so si osvojili tudi nekatere druge prehode v ogrske doline. Zadnji čas pa je naša armada napela zopet vse sile, da prežene sovražnika s teh postojank, kar nikakor ni bilo lahko delo, a se je po mnogih dneh boja posrečilo.

Sedaj so vsi prehodi z Ogrskega v Galicijo v naši posesti, tako da zavzemamo približno isto bojno črto, ki smo jo imeli v prvi polovici decembra preteklega leta. V teh hudih bojih zadnjih štirinajst dni so naši ujeli v Karpatih okrog 11.000 Rusov in zaplenili več strojnih pušk. — Kakor znano, je bila sreča tudi našemu orožju v Bukovini mila; potisnili smo Ruse nazaj, kar dokazuje že dejstvo, da se je moral ruski glavni stan umakniti precej proti severovzhodu.

Na zahodnem bojišču se tudi pretekli teden ni zgodilo nič posebnega. Vršili so se le artiljerijski boji.

Turki se, kakor poročajo njihove brzovavke, v Kavkazu uspešno bore proti Rusom in so v Egiptu baje zasedli skoro ves vzhodni breg Sueškega prekopa, dasi razpolaga Anglija na tem bojišču skoro s 300.000 možmi. Temu nasprotno poročajo Angleži, da se paroplovni promet v prekopu po dnevi redno vrši, kar bi ne bilo mogoče, če bi bilo vzhodno obrežje kanala v turški posesti.

Odločitve torej nikjer ni in je tudi v kratkem času nikjer ni pričakovati; razumljivo je, da se vsem vriva vprašanje: koliko časa bo potemtakem vojska še trajala? Kdo more odgovoriti na to? Bodočnost je popolnoma nejasna.

Na patrolji.

Huzarski polk se je pred kratkim vrnil z bojišča v Galiciji. Udeležil se je vseh bojov od Krasnika do Starega Sambora. Poveljnik polka sedi pri moji mizi v gostilni, se začuden ogleduje okrog sebe, kakor se skoro vsi ogledujejo, ki so bili več mesecev v boju in se potem naenkrat zopet znajdejo v prijazni obednici kakega hotela. Lica so mu bolešno zardela, oči široko odprte, kakor pri vseh, ki se vračajo iz boja; razen tega sliši slabo. To bo pač zaradi topov. On mi je pripovedoval čudni dogodek o neki huzarski patrolji, ki je že bila na smrt obsojena, pa je vendar ostala živa.

Pet jezdecev je dobilo nalog, naj gre na poizvedovanje. Slučajno so prišli sovražniku mnogo bliže, nego so pravzaprav namerjali. Od začetka sploh niso vedeli, da je rusko pešaško taborišče oddaljeno samo kakih 200 korakov, da je tam, kjer se gozd nehuje. Jahali so križem semintja in narednik je trdil, da so se sedaj vrnili na tisto mesto, odkoder so odšli, in da njihova četa tabori tam za gozdom v razdalji kakih 200 korakov. V

resnici so bili tam Rusi, ki bi lahko bili opazili naše jezdece med drevjem. Narednik se sploh ni menil za Ruse, ker se mu je samo po sebi umevno zdelo, da so tam Avstrijci, toda huzar-prostak je zdirjal nekaj korakov naprej, se vrnil in naredniku mirno naznanil: »Pozor! Naravnost med Ruse jahamo!«

Ubežati se ni več dalo lahko, kajti sovražnik se je ravno pripravil na odhod in sprednji jezdeci bi bili prav lahko

Francoski najvišji poveljnik general Joffre s svojim štabom pri zajtrku. General stoji popolnoma na desni.

Z južnega bojišča.
Zdravnik obvezuje ranjenca.

Spodnja Idrija, 15. jan. 1915. Črnovojni zavezanec letnikov 1887., 1888., 1889. in 1890. odhajajo v vojno službo.

† **Nadporočnik Bogumil Koderman.**

zajeli naše huzarje. Nič pametnega se ni dalo ukreniti. Huzarji so se hitro obrnili na bližnjo stransko pot, ker se jim je le preneumno zdelo, da bi prihajali Rusom naravnost v naročje. Vedeli so, da so izgubljeni, in v tej zavesti so postali hlad-

nokrvni in drzni. Previdno so razjahali in se pripravili na boj. Marširajoče kolone Rusov so povzročale tak hrup in trušč, da se ni slišalo topotanje konj, ki so bili skriti za drevesi. Huzarjem je bilo čudno pri srcu; tam pred njimi sta stopala po

ruska armada pred njimi, pred petimi huzarji, ki so čakali na smrt.

Ruske vrste so se razširile in sedaj se je huzarjem zazdelo, da je njihov čas prišel. »Z Bogom!« je dejal narednik tiho svojemu sosedu in mu je stisnil roko. »Z

Št. Peter na Krasu. Odbor in strežniško osebje kolodvorske bolnišnice podružnice Rdečega križa. Gg.: Sever, Mehora, dr. Zajec, preds. Černe, sanit. Bobnar in Volk; gospé: Pavlič, Sever, Križaj, boln. strežnica Strle.

Innsbruck.
Ranjenici, med njimi sedem Slovencev, v hotelu »Union«. V zgornji vrsti (tretji od desne) Anton Maraž iz Števerjana pri Gorici.

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zaccone. — Prevel Josip Medic.
(Dalje.)

Delavnost v pristanišču je opoldne bila ponehala. Nič več ni udarjalo kladivo po nakovalu, ogrinja ladij v ladjedelnici, kjer so se gibali čez dan tisoči rok, so bila zapuščena, in kadar se je začul kak glas, je to bilo gotovo rožljanje verig, ki so udarjale ob kamenje nasipa, ali osorni glas paznika.

Toda tudi ti glasovi so bili redki.

Solnce je pripekalo, senca je prijazno vabila k spanju in počitku in skoro vsi možje v rdečkastih oblekah so spali iztegnjeni na tleh.

Samo trije ali štirje so sloneli ob kupu lesa.

Eden izmed njih je bil suh kot trska, tenak in koščen in prav zato so ga nje-

govni tovariši klicali Debeluh; drugi, ki je z njim govoril, je bil majhen in debel, in ker mu je manjkalo eno oko, so ga nazvali Slepca.

Tretji se je imenoval Šafur in je bil eden izmed tistih neznatnih in zanikarnih ljudi, ki se leno motajo skozi življenje ter samo takrat vedo, da so na svetu, kadar jedo in prebavajo.

Najvažnejša oseba te skupine je bil očitno Debeluh; on je imel tudi sedaj prvo besedo med tovariši.

»Ah!« je vzkliknil, obrnivši se k Šafurju, človeku ploščate glave ter slabotnega in bolehnega telesa, »priznati moramo, da se je sreča sprla z nami; kajti če bi bili prosti, bi nočaj imeli dober lov.«

»Kakšen lov?« je vprašal Slepca in v zdravem očesu se mu je posvetilo.

»Ali tedaj ne veš, kaj se pripravlja?«

»Pri moji veri, da ne vem ničesar. Še nisem bral časopisov — v ječo mi jih pozabijo prinesiti! Kaj se pripravlja?«

»Vedi torej, da je predvčerajšnjim prispela v Tulon težka angleška divjačina... Neki admiral, general, lord... in kaj jaz

vem, kdo vse. Že tri dni je v pristanišču vse narobe.«

»Zakaj?« je vprašal Šafur.

»Zakaj neki? Zato, da pripravijo Angležem slovesen sprejem!«

»Pa kaj to nas briga?« je ugovarjal Slepca.

Debeluh se je ponosno vzravnaval.

»Kako si preprost,« je odgovoril z zaničljivim pomilovanjem. »Poslušaj torej in se uči: Nocoj bo na admiralski ladji velik ples; že dva dni jo pripravljajo v ta namen. Včeraj so poslali na ladjo četo kaznjencev, da pomagajo in delo pospešijo; videl sem...«

»No, kaj si videl?«

»Glejte, Vi ste živeli v odlični družbi, gospod Slepca, če je res, kar pripovedujete; živeli ste bogato življenje in ste metali skozi okno denar, ki ni bil Vaš... Vendar Vam pravim, da niste nikoli videli take množice srebrne in pozlačene posode, zbrane na tako majhnem prostoru in tako blizu, da je treba samo roko iztegniti... Ostrmel sem, tako me je prevzel!«

Nemčija				Avstro-Ogrsko				Anglija			
K	R	P	Z	K	R	P	Z	K	R	P	Z
Krompir	Rž	Pšenica	Sladkor	Krompir	Rž	Pšenica	Sladkor	Krompir	Pšenica	Rž	Sladkor
549,21	122,2	50,94	2260kg	179,93	47,14	65,75	101kg	58,19	15,63	0,6	
Rusija				Francija				Belgija			
K	R	P	Z	K	R	P	Z	K	R	P	Z
Krompir	Rž	Pšenica	Sladkor	Krompir	Pšenica	Rž	Sladkor	Krompir	Rž	Pšenica	Sladkor
349,21	276,71	165,79	721kg	180,71	90,99	12,31	99kg	30,00	6,70	1,8	0,6

Koliko živeža imajo vojskujoče se države? Glavno upanje naših sovražnikov je obstajalo v tem, da bodo Avstrijo in Nemčijo sčasom izstradali. Naša slika nam kaže, da se to upanje ne bo tako kmalu uresničilo. Na njej vidimo, kakšno razmerje je med številom prebivalstva in zalogami živeža v državi, ter se prepričamo, da sta Nemčija in Avstrija med vsemi vojskujočimi se državami razmeroma najbolj obskrbljeni s hrano.

Bogom!« je rekel drugi tretjemu, tretji četrtemu. »Z Bogom!« je rekel četrti zadnjemu in vsi so si stisnili roke. Toda Rusi so marširali, marširali dalje in jih niso opazili. Sčasom se je huzarjem zazdelo, da je vsa reč preneumna; nespametno se jim je videlo, predolgo čakati na smrt, in so sklenili, da sami začno. Na prostake streljati, se jim ni zdelo vredno. Treba jim je bilo še malo počakati, saj bo bolj-ših ljudi na izbero.

Tedaj prijaha mimo častnik. Najmlajši vprašujoče pogleda narednika. »Ali naj streljam?« »Še ne,« je odločil narednik. Brez kraja in konca se pomika mimo njih artiljerija. Narednik mora svoje štiri huzarje vedno nanovo zadrževati. »Počakajte! ... Počakajte! ... Saj pride še kaj boljšega.« Zopet jaha častnik mimo, pa tudi ta se naredniku ne zdi strela vreden.

Slednjič priropoče po poti težak, siv avtomobil, iz velikanskih kožuhov gledajo glave treh častnikov... »Z Bogom!« zakliče narednik svojim možem. »Z Bogom!« se odzovejo huzarji in takoj nato padejo strelji. Častnik, ki je sedel v avtomobilu zadaj na desni, se naenkrat vzpne po-

konci in zopet omahne s kratkim, pridušnim krikom. Avtomobil se ustavi, šofer hoče dol, toda eden izmed častnikov mu nekaj zakriči in avtomobil oddirja dalje z mrtvim generalom.

Rusi so mislili, da jih je sovražnik napadel iz zasede, in ker je bilo že precej temno, so sprednji streljali na zadnje in zadnji na sprednje. Huzarji so porabili zmedo, ki je nastala po smrti generala, in so ubrali pot proti našemu taboru.

**Razširjajte
Ilustr. Glasnik!**

† Ivan Milavec.

Dne 18. januarja je zatisnil oči po vsej slovenski zemlji, pa tudi izven njenih mej znani orglarski mojster Ivan Milavec; umrl je po operaciji na slepiču. Rojen je bil l. 1874. v Cerkovski vasi pri Zgornjem Logatcu, orglarske umetnosti se je učil pri izbornem mojstru Goršiču, l. 1904. je pa postavil prve samostojne orgle. Od tedaj je v desetih letih dovršil 37 različnih orgel, ki se o njih more reči, da so vse dobre, velika večina je prav dobrih in izvrstnih. Med njimi največje so orgle v ljubljanski stolnici, ki imajo 52 registrov; škoda, da so stlačene v polovico premajhne omare, tako da glas ne more priti do polne veljave. Za temi največje so žirovske (zadnje njegovo delo), blejske in kamniške, ki imajo vsakatero čez 30 registrov. Prav posebno krasne so žirovske in blejske.

Z Milavcem je slovenska orglarska umetnost in slovenska cerkvena glasba

sploh zelo veliko izgubila; saj ne poznam slovenskega mojstra, ki bi bil s tako velikimi koraki napredoval in se tako hitro bližal višku svoje umetnosti. In umetnik v svoji stroki je pokojnik bil, mož vesten in natančen, ki najmalenkostnejše stvari tudi pri najmanjših orglah ni zanemaril; zato se mu je pa tudi vsako delo tako dobro posrečilo, da bi se komaj kateri mojster mogel ponašati s toliko in tako dobro uspelimi deli.

Poleg tega je bil rajnik tudi kot človek in kristjan zgleden mož: poln globoke verske zavesti; v njegovi družini se je molitev spoštovala, zakramenti so bili v praktični veljavi. Bil je mož ljubezniv in kljub svoji darovitosti preprost in ponižen, brez vsake bahavosti, čistih rok. Postavil si je sicer hišico, pa je še močno oprta s tujo pomočjo. Naj blažega umetnika Bog tam poplača za ves trud, ki ga je toliko imel za slavo božjo, saj tu ni dobil dostojnega plačila za svoja izborna dela, ki stoje v prvi vrsti slovenske orglarske umetnosti. K.

Pismo mornarja s »Zente«.

Pavel Robia, čigar sliko prinaša »Glasnik«, je bil mornar na potopljeni »Zenti« in se je po boju srečno rešil ter prišel v črnohorsko ujetništvo v Cetinje. Odtam je pisal svoji gospe materi v Kranjsko goru naslednje pismo, ki bo naše bralce gotovo zanimalo:

»Draga mama! — Vaše pismo sem prejel; jako sem se ga razveselil. Tudi oče mi je pisal, da ima sliko, kako se je Zenta potopila. To je bil strašen prizor. 16. avgusta zjutraj smo ravno čistili brod, ko zagledamo v daljavi dim sovražnega brodovja; bilo je 15 francoskih oklopnih in mi — sami! Francozi so že v bližini osem kilometrov. Naenkrat ustrelili francoski top

»Ali te je kaj mikalo?«

»Koga bi se ne polotila izkušnja! In pomislite: sredi med plesom... v splošnem hrupu in neredu... ponoči... ko nihče ne misli na kaj takega, bi bilo prav lahko...«

Sedaj se je Slepec njemu pomilovalno nasmehnil.

»Ti si nepoboljšljiv,« je rekel. »Zdi se, da ti-le suhi ljudje samo od neumnih domišljij živé.«

»Ali misliš, da bi ne bilo mogoče?«

»Kako? Kako boš, tepec, pustil verigo, prekoračil dvorišče, oblekel drugo obleko in se zopet vrnil neopažen domov? Čeprav si suh in tenak kot palica, neviden vendarle nisi! Čuj, jaz si nisem toliko belil glave kakor ti in sem se vendar spomnil nečesa bolj pametnega.«

»Ali govoriš resnico?«

»Pri moji veri! Ne bo sicer veliko dobička, pa tudi nevarnosti ni!«

»Kaj si si izmislil?«

Slepec je iztegnil roko proti kupu drv, ki so bila zložena na koncu nasipa in pod katerimi je tudi sedel mož v obleki kaznjencev.

Bil je že starec upalih lic, globoko razbrazdanega čela, trudno visečih rok in ugaslega, mrkega pogleda. Niti enkrat se ni ganil — bil je miren in nepremičen kakor kip.

Bil je kaznjencev — toda kako različen od ostalih! Na tem bledem čelu ni bilo predrznosti, v teh tihih očeh ni bilo zločinske misli. Vsa ta postava je pričala samo o strašni pobitosti, o obupni potrnosti. Po obrazu so mu tekle goste solze.

»Glejte ga,« je dejal Slepec, »vedno je zamišljen kakor sedaj, vedno tih in sam zase, daleč od poti, po kateri hodijo ljudje. Pogosto sem ga opazoval in sedaj sem prepričan, da nekaj skriva.«

»Svojo nedolžnost najbrže!«

»No, morda ima zaklad... Večkrat sem ga presenetil, ko je nekaj opazoval in potem naglo skrivil, če je videl, da ga kdo gleda.«

»Kaj bi neki bilo?«

»Treba je pač pogledati.«

»Pa kako?«

»To bom jaz izvršil... to zadevo prepustite meni. Zagotavljam vas, da bomo še noč poznali njegovo skrivnost.«

Slepec ni utegnil več povedati, kajti isti hip, ko je končal te besede, je šafur poskočil in zategnjeno kriknil od začudenja

»Kaj je vendar?« je vprašal Debeluh, obrnivši se k njemu.

»Tam, tam! Glejte vendar!« je odgovoril šafur.

S prstom je kazal na nekaj obiskovalcev, ki so se ustavili par korakov od njihove gruče. Kaznjenci so jih radovedno ogledovali.

Videli so mladeniča, starega kakih osemnajst let, zelo lepo in okusno opravljenega, ter za njim dva služabnika v odličnih, z zlatom našitih oblekah.

»No, kaj je?« je dejal Debeluh. »To bo kakšen Anglež, ki potuje s svojima služabnikoma. Kaj je na tem tako posebnega?«

»Ali jih ne poznate?«

»Koga? Mladega gospoda?«

»Ne, njegova služabnika!«

Debeluh si je zaslonil oči z roko, da bi bolje videl, in ko je nekaj trenutkov natančneje opazoval tujce, je presenečen vzkliznil:

»O strela! Kdo bi si kaj takega mogel misliti!« in je stopil za korak nazaj.

Pavel Robia

iz Kranjske gore, nekdanj mornar na Zenti, sedaj v črnogorskem ujetništvu. (Glej njegovo pismo o potopu Zente.)

Fregatni kapitan Pavel Pachner, poveljnik Zente, ki je bil po potopu ladje rešen.

slepo, v znamenje, naj se vdamo, toda mi jim pošljemo celo točo granat v odgovor.

Boj je trajal kake pol ure. Dosti žalostnih prizorov je bilo videti. Grmelo je, kot da ima biti konec sveta, granate so luknjale naš brod, da je bilo groza. Tu je ležal kdo brez roke, tam drugi brez noge, tretji zopet drugače razmesarjen, nekaj jih je bilo grozno opečenih; prosili so pomoči...

Naenkrat udari granata v stroj in razbije kotel; mašinsti, ki so bili pri kotlih, so se v pari skuhalo. Zenta že tone, a mi še zmerom streljamo! Ves brod je bil v ognju. Naenkrat pride zapoved: Kdor se more rešiti, naj se reši! Ali kdo bi mislil na rešitev, ko smo imeli vsi smrt pred očmi? Trgali smo obleko s sebe in skakali v morje. Od kraja smo bili 12 km daleč. Zenta je bila že skoro vsa pod vodo. Francozi so še zmeraj streljali, več jih je bilo ubitih, že ko smo plavali. Voda je bila kakor električna od granat, ki so padale vanjo, po telesu nam je vse gomazelo.

Jaz nisem imel nič upanja, da se rešim. Pri plavanju me je trikrat prijel krč v desno nogo. Vendar sem v šestih urah srečno priplaval v Kastelastvo, kjer so nas Črnogorci zajeli. Z nami so jako dobri. Imel bi še veliko pisati... Pošiljati mi ni treba nič, ker tudi ne vem, če bi sploh dobil. Tukaj je že zelo mrz. Ali imate kaj snega? Odpišite mi v kratkem. Srčno Vas pozdravlja Vaš hvaležni sin — Pavel.

† Josip Pogačar.

Dne 5. decembra je padel junaške smrti na severnem bojišču Josip Pogačar, zadet od strojne puške v glavo. Nekaj minut je bil še pri polni zavesti, potem pa se je zgrudil in obležal. Pobrala ga je avstrijska saniteta in oddala v bolniški vlak, kjer je med prevozom do Komorna izdihnil svojo blago dušo. Njegovo truplo leži sedaj na vojaškem katoliškem pokopališču v Komornu. Komaj je stopil v življenje, že ga je pograbila bela smrt. Ni mu bilo usojeno počivati v domači zemlji. Svojo smrt je najbrže slutil že vnaprej, ker se je od svojih staršev, sester in pri-

Poddesetnik Josip Pogačar, padel na severnem bojišču.

Pankrac Dolinar, padel na severnem bojišču.

jatelj jev tako težko, težko ločil. Zadnje njegove besede so bile, ko je vzel od doma slovo: »Dobro vem, da se ne vidimo nikdar več, pa nikar ne žalujte po meni, molite zame!« Ti naš dragi Joško, spavaj mirno v zemlji ogrski, ki si jo močil s svojo krvjo! Spavaj mirno, kajti Ti si srečen; nam pa, nam je težko, težko pisati nagrobnico mlademu življenju, ko je oko in srce polno grenkih solza.

† Pankrac Dolinar.

Rojen v Grižah pri Celju je služil pri 7. topničarskem polku bat. 1. Takoj pri prvem spopadu 26. avgusta pri Lipovcu v Galiciji je bil težko ranjen v trebuh in nogo in je kmalu nato umrl v lazaretu. Bil je priden in vesel kmečki fant. Pred smrtjo je še naročil pozdrav na svoje domače in brata Ivana, ki je župnik na Korškem.

Bodi mu lahka zemlja slovanska!

Narednik Jakob Strnad, iz Braslovč, padel na južnem bojišču.

Praporščak M. Zadavec, železniški uradnik v Založu, padel 28. novembra l. 1914. pri Glavici na Srbskem.

Redka starost.

V Konjicah na Štajerskem je 13. januarja t. l. umrla splošno priljubljena, 86 let stara kmetica Terezija Černec. Rajna je živela s svojim možem Jožefom Černec, ki je že dopolnil 90. leto, v prav srečnem in zadovoljnem zakonu nič manj kakor 66 let in 3 mesece. Ona je doživela to izredno in jako redko srečo in veselje, da je z enim možem stala štirikrat pred oltarjem kot nevesta pri poroki — in sicer prvokrat leta 1848., drugikrat pri zlati poroki 1898., tretjikrat pri diamantni ali biserni poroki 1908. in četrtikrat pri železni poroki maja 1914.

»Si jih torej spoznal?«
 »To je Filip!«
 »In oče Golin.«
 »Kako dobro dé človeku, če naleti na stare znance!«
 Slepec se je moral nehote nasmehnuti.
 »Ta Angležek se lahko pohvali,« je rekel, »da je prišel v dobre roke.«
 Šafur je skrivnostno odmajal z glavo.
 »Ne vem, če je tako,« je dejal počasi in tiho.
 »Ali morda poznaš tudi gospoda?« je vprašal Slepec.
 »Nič ga ne poznam, pa stavil bi, da je s Filipom in Golinom dobro znan.«
 »O, vraga! Ali jih je morda nocojšnji ples privabil semkaj?«
 »Vsi trije so iz Everardove družbe.«
 »Junak je bil Everard!«
 »In če bi ne bil umrl...«
 »Glejte, kar odkrižati se ne morem svoje misli,« jih je prekinil Debeluh, »in ti prijatelji naši so me še bolj potrdili v njej. Ko bi mogli nocoj napraviti majhen izlet na admiralsko ladjo, bi se nam tamkaj morda ponudila priložnost, da popravimo

svoje slabo gospodarstvo... Kaj pravite?«
 Preden sta njegova tovariša mogla odgovoriti, se je z drugega konca nasipa, od tam, kjer je sedel samotni kaznjenc, razlegel pretresljiv krik in vsi pogledi so se obrnili k njemu.
 »Kaj se mu je zgodilo, starcu?« je vprašal Debeluh posmehljivo.
 »Morda bi sedaj bil pravi trenutek, da pogledamo v njegove žepe,« je odgovoril Slepec.
 Stari, samotni kaznjenc je bil omahnil na kamenita tla; pred njim je stal mladenič, ki ga ni nihče poznal, in ga je držal za roke, dasi so ga pazniki, ki so prihiteli h kaznjencu, odganjali.
 »Kdo ste vendar Vi?« ga je vprašal slednjič eden izmed čuvajev, začuden, da ga ni mogoče odstraniti.
 »Kdo sem?«
 »Kaj se vmešavate v naše posle? Kaj Vas je treba tukaj?«
 »Oprostite... jaz sem Leon Gotijé, gospod, in ta nesrečnik, ki je omedlel, je moj oče.«

VII. Oče in sin.

Ko je Leon izgovoril te besede, ga je takoj minila vsa zadrega, na njegovem obrazu ni bilo opaziti nobene osramočeniosti. V njegovem glasu je celo trepetalo nekaj kakor drzen, samozavesten ponos; kajti nesrečni mladenič je vedel, da je njegov oče ohranil pod sramotno haljo, ki ga je odevala, čast in mirno vest nekdanjih dni.

Sicer je pa moralo biti čuvstvo, ki ga je navdajalo, zelo močno in ganljivo, zakaj komaj je razodel, kake svete vezi ga vežejo s človekom, ki je nezavesten ležal na trdem kamenju pristaniškega nasipa, se je med mnogoštevilnimi opazovalci tega prizora razleglo mrmranje sočutja in sožalja in vsi so se nehote spoštljivo in začudeno umaknili.

»Oče moj! Oče moj!« je prosil Leon, krčevito stiskajoč roke prisiljenca.

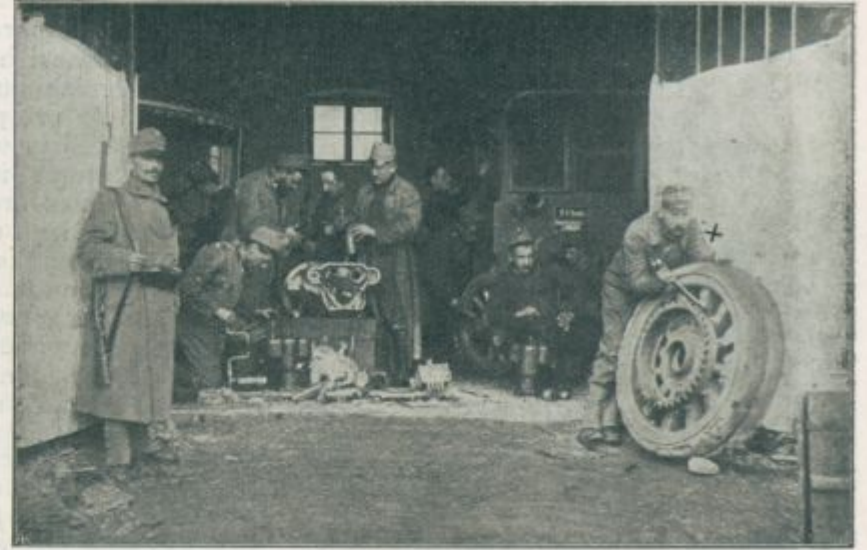
Nesrečnež je zopet odprl oči in uprl svoj pogled na sina.

In v teh motnih očeh se je posvetil jasen blisk veselja.

Toda bil je samo kratek blisk, ki je

Pozdrav z bojišča. Slovenski vojaki na daljnem severu so se pri zabavi dali fotografirati in so poslali to sliko svojim prijateljem v Ljubljano. Na razglednici so podpisani Stelé, Poljanšek, Čatar, Gašparin, Belič, Rabelj.

Vojaki avtomobilne kolone na severnem bojišču, med njimi † Ljubljančan E. Speil.

Ročne granate.

Bilo je v rusko-japonski vojski med obleganjem Port-Arturja. Od tretje ure popoldne je japonska artiljerija neprenehoma in strahovito streljala na ruske utrdbe. Ob pol šestih naenkrat utihne grmenje topov; nastopila je prva naskakovalna kolona. Pa čudno! — ne v prosti strelni črti, kakor je pri naskoku navada, temuč v obliki, ki je že pred sto leti popolnoma izginila z bojišč in o kateri so vojaški strokovnjaki prisegali, da je v moderni vojski nerabna. Strnjeni, fronta dolga komaj za dve kompaniji, vojaki s povešenimi bajoneti, častniki z golo sabljo in nekaj korakov pred četami. Vsak hip je bilo pričakovati, da bo ena sama salva vse sprednje vrste pokosila. Toda regiment je preplezal pobočje sovražne postojanke in ruska artiljerija se še vedno ni zganila. Sovražnike je opazila šele tedaj, ko so stali tesno pred okopom. Tedaj pa je že bilo prepozno, kajti nekaj trenutkov pozneje so Japonci pobili ruske topničarje. In sedaj so se začeli Japonci bojevati proti sovražnim četam z orožjem, ki je bilo še bolj staro nego njihova taktika in ki so ga okrog l. 1800. odpravili, ker je bilo prenevarno za vojaka samega, ki ga je rabil. Kakor hitro je namreč ja-

ponska kompanija prispela v višino sovražne postojanke, so vzeli vojaki puške v levico, z desnico so pa začeli metati Rusom v glavo nekaj debelemu kamenju podobnega. Toda kamenje je s strašnim gromom pokalo in vse pobijalo, trgalo, mesarilo, kar je bilo v bližini živega. Ruska postojanka je bila v par minutah podobna tulečemu, stokajočemu peklju, v katerem gospodarji druhal zbesnelih vragov. Okrog tega ognjenega kotla pa so stali Japonci z nasajenimi bajoneti, ki so sovražnika deloma probadali, deloma streljali za bežečimi. Ves ta strašni prizor je trajal komaj deset minut. Po tem času so bili vsi Rusi ali mrtvi, ali ujeti, ali pa so bežali proti Port-Arturju.

Tisti, ki so srečno ušli, so pojasnili japonsko skrivnost. Japonci so se borili s škatlami iz pločevine, napolnjenimi z dinamitom; z ročnimi granatami, kakor jih imenujemo danes.

Ročne granate so prvokrat rabili leta 1427., tedaj še v obliki steklenic, napolnjenih s smodnikom; potem so jih počasi izpopolnjevali ter jih izročali posebno hrabrim vojakom, »grenadirjem«, in v 16. in 17. stoletju ni bilo nobenega obleganja brez njih. Okrog l. 1800. je pa njih pomen že precej padal. Bile so preveč nepopolne in lastnim četam skoro ravno tako ne-

varne kakor sovražnikom. V 19. stoletju so jih le malo rabili, v vojskah l. 1864., 1866., in 1870.—71. pa ročnih granat sploh niso nič več poznali. Šele Japonci so se zopet spomnili nanje, in ko so se v bojih za utrjene postojanke dobro izkazale, so jih začeli kmalu rabiti v vsakem boju. Seveda niso tedaj granat več napolnjevali s smodnikom, kakor nekdanj, temuč z dinamitom in podobnimi modernimi razstrelivi. Rusi so kmalu posnemali zgled svojih sovražnikov in kmalu je postala ročna granata v bojih na bližino izdatnejše orožje nego puška, pištola, bajonet in sablja.

Tudi sedaj se ročna granata, kakor poročajo z bojišč, v bitkah pridno rabi. Seveda nima več tiste preproste oblike kakor v rusko-japonski vojski, ko je bila še nova in v naglici narejena. Tehniki so se medtem pečali z njo in jo izpopolnili. Japonci so še rabili z razstrelivom napolnjene bambusove cevi in konzervne škatle kot granate. Prav tako so delali tudi Rusi. Granata se je vžgala s pomočjo vžigalne vrvice, ki jo je vojak vžgal neposredno, preden je granato vržal. Rusi so se pri tem posluževali cigarete, ki je tudi med bojem niso devali iz ust. Japonci pa so imeli prepasane goreče vrvice iz konoplje in so na njih prižigali gra-

takoj zopet ugasnil, ko je nesrečni mož zagledal krog sebe rdečkaste obleke svojih tovarišev-obsojencev. Prijel se je za glavo in bolestno vzdiknil:

»Zakaj si to storil? Zakaj si to storil?«

»Nič slabega nisem storil,« je odgovoril Leon trdno; »povedal sem samo tem ljudem, da ste moj oče.«

»Molči!«

»Zakaj vendar?«

»Sramotno je.«

»Ali niste mar nedolžni?«

»Kdo to verjame?«

»Jaz verjamem, oče, jaz verjamem.«

Vse svoje življenje hočem žrtvovati za to, da Vam vrnem dobro ime, in prepričani bodite, da se mi bo tudi posrečilo.«

»Ah,« je vzdiknil obupno, »prevzel si nalogo, ki bo tvoje moči uničila, s katero se boš ljudem zameril in še sam prišel ob dobro ime.«

»Kaj mi mar, samo da svoj cilj dosežem!«

»Pa ga ne boš dosegel.«

»Oče, jaz trdno upam v človeško pravico, kakor upam v ljubezen božjo.«

Starec je prijel mladeniča za roko, ga odvedel nekaj korakov v stran, se nezaupno ozrl krog sebe in mu potem tiho dejal:

»Moram ti nekaj povedati. Poslušaj! Odkar sva se zadnjič videla, se je nekdo skrivaj zanimal zame, pa do danes ne vem, zakaj in odkod ta skrb.«

»Kakšna skrb?« je vprašal Leon.

»Dobil sem nekaj pisem, ki so jim bile priložene majhne vsote denarja.«

»Kdo jih je pošiljal?«

»Ne vem.«

»Ali ni bil nihče podpisan?«

»Ne; samo v zadnjem mi je neznanec nekaj svetoval...«

»Kaj?«

»Naj uidem.«

»To je morda samo zvijača.«

»Tudi jaz sem mislil tako... Toda po načinu, kako so bila ta pisma pisana... iz pristrčnosti, ki je dihala v njih... celo iz pisave sem moral sklepati, da niso zvijača in prevara. Potem sem mislil, da je ena sama oseba še na svetu, ki me morda tudi sedaj spoštuje.«

»Armanda, kajne?«

»Da, ona.«

»Nikar se ne motite, oče, to je nemo-goče. Dobro poznam Armandino srce in vem, da bi Vam ona nikoli ne mogla česa takega svetovati.«

Starec je hotel ravno odgovoriti, toda v tem trenutku je nadpaznik dal znamenje, naj se začne delo, in oče in sin sta spoznala, da je prišel čas slovesa.

Prisrčno sta se objela.

»Z Bogom! Z Bogom!« je rekel starec in iz prsi se mu je izvil jok, ki ga ni mogel zadušiti.

»Ne z Bogom, temuč na svidenjel! Kmalu na svidenjel!« je odgovoril Leon.

»Sin, Bog ti povrni tvojo ljubezen!«

»Za nič drugega ga ne prosim, samo, da Vas reši.«

Prisiljenec je dvignil pogled k nebu.

»Glej, priznati ti moram, da sem že večkrat premišljeval, ali bi ne bilo najbolje, da se sam končam...« je rekel žalostno.

(Dalje.)

nate. Ročne granate, ki se razlete, ko udarijo ob kak trd predmet, so se malo rabile; posluževali so se jih le Rusi. Tako granato je moral vojak najprej udariti ob tla, in ko je po šumenju, ki nastane v granati po udarcu, spoznal, da se je vnela, jo je hitro vrgel na sovražnika. Jasno je, da se morejo za tako orožje porabljal le izredno hrabri in hladnokrvni vojaki. Današnje ročne granate se izdelujejo v tovarnah in so tako urejene, da nikdar niso nevarne tistemu, ki jih nosi in meče. Moderna granata je pritrjena na 30—35 cm dolgem klinčku in se da brez težave vreči 30—40 korakov daleč. Granata sestoji iz jeklenega cilindra, ki je — kakor šrapnel, ki je bil v »Glasniku« obširno popisan — napolnjen z razstrelivom in drobnimi kroglicami. Namesto vžigalne vrvice ima vžigalo, s katerim se vžge, ko pade na tla ali zadene na kak trd predmet. Vžigalo je tako zavarovano, da granate nikakor ne more vžgati, dokler je v rokah; šele potem, ko leti kakih 8 metrov, se vžigalo sproži in more povzročiti eksplozijo, kadar zadene ob trd predmet. Granate se morejo namesto z roko metati tudi z majhnimi havbicami ali z lansirnimi cevmi; v tem slučaju dosežejo tudi daljavo kakih 300 metrov.

Učinek ročne granate je nepopisen; tako je, kakor bi bili pešci opremljeni z majhnimi topiči in bi jih prožili na sovražnika iz najbližje bližine. Pri obleganju Port-Arturja je pri neki žični ograji ležalo 15—20 mrličev na kupu; dinamična bomba jih je pokosila; ležali so tam kakor krvava razvalina, vsi na najstrašnejši način razmesarjeni. Pri drugih žičnih ograjah so ležali mrtveci v stotinah, večinoma v kupih po 10—15 mož, tako da je bilo mogoče opazovati delo vsake

Današnje številko „Glasnika“

smo poslali še vsem starim naročnikom, tudi onim, ki naročnine kljub večkratnim pozivom še niso poravnali.

Kdor pa ne bo obnovil naročnine do 13. t. m., oziroma se vsaj opravičil, ako trenutno ne more poravnati, in se zavezal, da bo pozneje poravnal, mu bomo prihodnjo številko ustavili.

Oddelek naših huzarjev rešuje vojni podvoz, ki so ga med maršom napadli Čerkezi in Kozaki na severnem pobočju prelaza Dukle.

granate posebe, ki se je med njimi razpočila . . . To je učinek ročne granate.

Vsled tega so začeli ljudje misliti, ali ni kruta ročna granata tako orožje, ki se omikanim narodom ne spodobi in ki bi ga bilo treba prepovedati, kakor so prepovedane krogle dumdum. Toda vojaški praktiki pravijo, da je tista vojska najbolj človekoljubna, ki se najhitreje konča; in v ta namen, pravijo, se sme porabljal vsako orožje, če ne povzroča prav izrednih bolečin . . .

Noč na bojišču.

Neki ranjenec pripoveduje:

Komaj sem prišel v boj, me je že podrl zračni pritisk ruske granate, in sicer tako temeljito, da nisem mogel več vstati. Na jasnem, sinjem nebu sem videl značilne bele oblake, ki jih puščajo šrapneli za seboj. Na bojnem polju je odmeval strahovit hrup in trušč in levo in desno od mene so padale krogle in granate, dasi se je pravi boj vedno bolj oddaljeval od kraja, kjer sem ležal.

Globoka modrina neba se je temnila, solnce je zahajalo kakor velikanska ognjena kroglja in je s svojimi zadnjimi žarki razsvetljevala grozen prizor. Prijatelji in sovražniki, mrliči, umirajoči, ranjenci. Nikdar ne bom pozabil tega solnčnega zahoda. Zlata solnčna luč je oblivala bojno polje do najoddaljenjših kotov; nisem se mogel nagledati te čudovite slike. Mislim, da pač zadnjikrat gledam božje solnce, kajti kljub bližajoči se noči so še vedno udarjale krogle in granate poleg mene, so se še vedno razpokavali šrapneli v moji najbližji bližini. Hladen veter je pihljal preko poljane in tema se je začela jasnit, ker je vzhajala luna. Sveti Bog,

tudi luno smem še enkrat gledati! Kakor v svojih otroških letih sem pobožno sklenil roke. Nad menoj še vedno pokanje in v meni strašne bolečine. Ene noge sploh ne morem premakniti. Zdaj je streljanje slednjič jelo ponehavati. Poleg sebe zaslišim obupno ječanje. Nekoliko se vzdignem, da pogledam, kaj je. Ruski častnik. Z resnično groznimi ranami se brez miru premetava semintja v lastni krvi.

Nekaj časa kliče ime: »Saša! Saša!« — včasih z glasom, polnim ljubezni, včasih v največji bolečini. Kdo je Saša?

Potem zopet nekaj mrmra v ruskem jeziku, ki ga ne razumem, stiska pesti in jih dviga proti nebu, nato milo toži in menda moli. Grozen je bil ta pogled in vendar nisem mogel obrniti očesa od njega. Tedaj sem opazil nedaleč od njega avstrijskega vojaka, čigar obraz se mi je zdel znan. Tudi on me je ugledal in me je poklical po imenu. Bila sva iz iste vasi; bil je sin bogatega kmeta in se je pred odhodom na bojno polje v naglici poročil. S slabotnim glasom me je vprašal, če bi se morda mogel splaziti do njega. Poskusil sem se dvigniti; in ker sem spoznal, da morda le pridem do njega, čeprav s težavo in velikimi bolečinami, sem se ravno hotel splaziti po vseh štirih k njemu, ko se je zopet v moji neposredni bližini razletel šrapnel; ravno nad mojim ubogim rojakom, ki ga je raztrgalo na tisoč kosov. Zopet sem legel na tla, toda obenem sem zaslišal pretresljivo ječanje poleg sebe. Ruski častnik je še enkrat planil pokonci, sedel, potem pa z divjim krikom omahnil na zemljo. Njegove mrtve oči so strmele v nebo. Sovražnikovo streljanje je popolnoma ponehalo. Postajalo je precej mrzlo. Mrtvi Rus je imel na sebi gorak plašč; premagal sem v sebi naravni odpor, se splazil k njemu, mu vzel plašč in se odel.

Z gališkega bojišča. Nočni spopad sprednjih straž.

In še vedno ni bilo sanitejcev od nikoder. Semintja se je razlegel v mirno noč pok samokresa. Kakor sem pozneje slišal, so streljali ranjenci, ki so s tem hoteli priklicati sanitejce. Kasneje se ne spominjam ničesar več. Ko sem zopet ugledal solnce, sem bil v bolnišnici Rdečega križa.

3. skupina vojnih razglednic

obsegajoča 16 vojnih in 8 velikonočnih slik, je pravkar izšla.

Slike so izvirne risbe domačih umetnikov. Nekaj slik — posebno one, nanašajoče se na Simon Gregorčičeve poezije („Slovo“, „Za dom med bojni grom“, „Dekletova molitev“, „Po bitvi“, „Oljki“, „Oj z Bogom, ti planinski svet!“) so naravnost krasno izpadle.

Razprodajo in založništvo je prevzela uprava „Ilustriranega Glasnika“ v Ljubljani.

Cena mali skupini s 16 komadi je K 1.20, veliki skupini s 24 komadi K 1.80. Znesek treba poslati vnaprej.

Trgovci dobe primeren popust bodisi od skupine kakor tudi pri naročilih od 100 sortiranih komadov naprej. Pri naročilu treba natančno navesti, ali naj se pošlje mala ali velika skupina. — V zadnjem „Bogoljubu“ označene cene so neveljavne.

DOGODBE

Kako se zdravi nahod. (Mark Twain.) — Gotovo je lepa reč, če pišeš občinstvu v zabavo, a še mnogo lepše in vzvišenejše je, če pišeš v poduk občinstva, za njegovo dobrobit, za njegovo resnično in pravo blagostanje.

To je tudi edini pravi vzrok in namen te črtice, in če se mi posreči, da pomagam samo enemu svojih trpečih sobratov, da mu pokažem sredstva, kako se pridobi dragoceno zdravje, če oživim v njegovih očeh zopet žarek upanja in veselja, če vrnem njegovemu pottemu duhu plemenite nagibe prejšnjih dni — bo moj trud bogato poplačan, moja duša bo prevevala radost, ki jo čuti vsak pošten kristjan, ko je izvršil dobro delo.

Moji prijatelji in znanci mi bodo izpričali, da je bilo moje življenje vsekdar neomadeževano, torej sem upravičen upati, da ne bo nihče izmed mojih znancev zavrnil mojih zdravstvenih nasvetov iz strahu, da bi ne bili moji nasveti pošteni in resnični. Korist občinstva je tu moja edina skrb in želja; upam, da me bo posnemal vsak in upošteval moje izkušnje.

Ko je bila pogorela bela hiša v Virginiji, sem bil izgubil svoj dom, svoj mir, svoje zdravje in svoj kovčeg. Izguba prvih dveh stvari ni bila zame posebnega pomena. Saj ni nič lažjega, kakor dobiti dom, v katerem nas ne opominja ne mati, ne sestra in ne kaka

daljna sorodnica s pospravljanjem našega umazanega perila in s prestavljanjem naših škornjev, da so na svetu bitja, ki se zanimajo za nas. Ravnotako mi ni bilo težko preboleti izgubo svojega miru. Nisem pesnik in otožnost ne more vzdržati pri meni.

Druga je bila izgubiti svoje trdno zdravje in svoj polni kovčeg — a to se je zgodilo vsled prehudega napora. Meni je namreč škodilo, ker sem se pri omenjenem požaru presilno trudil, da bi bil hitro nared in da bi pomagal na kakšen način. Sploh pa sem se žrtvoval brez potrebe, kajti moj načrt, po katerem naj bi bili gasili ogenj, je bil tako kompliciran, da sem ga dokončal šele teden dni po požaru. Dan požara sem izkupil hud nahod.

Kihnem prvič. Urno mi je svetoval navzoči prijatelj: »Vtakni noge v krop, vlezi se v posteljo in se spoti.«

Storim tako.

Ležim. Pride drug prijatelj in mi svetuje: »Za nahod je najbolje, da vzameš mrzel poliv.«

Naredim tako.

Pride tretji prijatelj in razsodi: »Nahod se mora pitati, mrzlica sestradati.«

Imel sem nahod in mrzlico.

Torej je bilo najbolje, da napasem nahod in sestradam mrzlico. Polovičarstvo ni moja navada, posebno v takih slučajih ne. Zaslužek sem privoščil prijatelju, ki je odprl baš tisto jutro gostilno. Ko sem pasel svoj nahod, je stal prijatelj blizu mene in me je motril v spoštljivem molku. Ko sem končal, me je vprašal slovesno in resno: »Imajo ljudje v Virginiji večkrat tak nahod?«

Po svoji vesti in po svojem poštenju sem mu moral priznati, da trpijo posebno njegovi prijatelji pogostoma od napadov te bolezni.

Mož ni črnil besedice, šel je in snel je svoje znamenje. Iz gostilne grem po opravku. Srečam svojega najboljšega prijatelja, ki mi pravi hinavsko:

»Ni ga boljšega zdravila za nahod, kakor če izpiješ liter slane tople vode.«

Sicer sem dvomil, če bi bilo še kaj prostora v meni, poizkusil sem pa vendar. Uspeh je bil presenetljiv. — Zdelo se mi je, da sem vrgl poleg drugega še dušo iz sebe.

Svoje izkušnje pripovedujem v korist nahodnih, mislim torej, da se jim bo zdelo prav, če jih svarim pred zdravili, ki niso imela pravega uspeha v mojem slučaju. Na podlagi moje resne izkušnje svarim vse nahodne, da bi uživali toplo slano vodo.

Gotovo je slana voda prav primerno sredstvo, samo meni se zdi, da je nekoliko preveč nemirna v želodcu. Ako bi dobil še kdaj nahod in bi moral voliti med potresom in slano toplo vodo, bi poizkusil rajši s potresom.

Ko se je bila polegla nevihta, ki je divjala po tisti slani vodi po mojem želodcu, in ni bilo več nobenega usmiljenega Samarijana s primernimi nasveti, sem nadaljeval z izposojevanjem robcev, katere sem razpihaval in razkihaval v drobce, kakor v začetku svojega nahoda — dokler me ni dobila gospa, ki je bila prišla od onostran prerij, kjer so zdravniki bolj redki in si je ona, kakor je pravila, pridobila vsled tega veliko izkušenj v ravnanju z boleznimi.

Bilo je verjetno, da ima dosti izkušenj, kajti kazalo je, da jih je nabirala najmanj stotdeset let.

Zmešala je medu, hudičevega olja, terpentina in še nekaj drugih snovi, kakor katran in kafro — in mi naročila, da izpijem tega vsak četrt ure četrt litra. Prva kupica mi je dala... Oropala me je vsake moralne moči in vzbudila v moji nravi vsako nagnjenje k hudemu. Pod vplivom te pijače so rojili po mojih možganih pravi čudeži podlosti, samo da so bile moje roke nezmožne, da bi jih izvršile. Da niso podlegle takrat moje moči celi vrsti napadov »gotovo delujočih« zdravil za nahod, mislim, da se ne bi bil ognil priliki,

A plakala bo in čakala bo
Sirota zastoj:
Nje ženin je vbit in strl od kopit
Sovražnih je konj.

Razglednica iz III. skupine vojnih slik.

oropati mriča. Kakor vsak človek, imam tudi jaz večkrat podle misli in delam tudi tem mislim primerno, a še nikdar, dokler nisem vzel tega zdravila, še nikdar se nisem topil v taki nadnaravni propalosti in se nisem čutil ponosnega na svojo ničvrednost.

Po preteku dveh dni sem bil zopet zmožen, da začnem z zdravljenjem. Užil sem še nekaj »gotovo delujočih« sredstev in spravil sem nahod srečno iz glave v pljuča.

Kašljal sem neprenehoma, glas se mi je poglobil za dve oktavi in mi je grmel iz grla kakor razglašen zvon. Zaspal sem samo, kadar me je izmučil kašelj, a takoj me je zbudil moj lastni raskavi glas, govoreč v mučnih sanjah.

Stvar je postajala čimdalje resnejša. Nekdo mi je svetoval brinjevec; pil sem ga. Drugi je rekel, naj naredim brinjev čink z medom; pil sem topel brinjevec z medom. Tretji mi pravi, da je dober brinjevec s čebulo; del sem v brinjevec čebulo in med, pil sem in užil, uspeha ni bilo drugega, kakor da sem lovil sapo kakor star meh.

Zdelo se mi je koristno, da grem na drug zrak. S svojim tovarišem Vilsonom sva šla na Biglersko jezero. Z veseljem se spominjam, kako imenitno sva popotovala; peljala sva se v stari predpotopni kočiji in moj prijatelj je imel s seboj vso svojo prtljago — dva krasna svileni robca in dagerotip njegove babice. Čez dan sva brodarila in ribarila, lovila in plesala, ponoči sem zdravil svoj nahod. Na ta način sem izkoriščal vseh štiriindvajset ur dneva, ali moja bolezen je postajala hujša in hujša.

Svetovali so mi mrzle ovitke. Do tedaj nisem bil zavrnil nobenega nasveta, torej nisem vedel, zakaj se ne bi poslužil tega. Odločil sem se za mrzle ovitke, dasi se mi ni niti sanjalo, kakšno ravnanje je to.

Zgodilo se je o polnoči, v hudem mrazu. Razgalili so mi hrbet in prsi in me ovili z rjuho, namočeno v ledenico. Zdelo se mi je,

da je ovitek tisoč vatlov dolg; bil sem zavit in povit, da sem bil podoben novorojenčku.

Mrzli ovitki so nekaj krutegega. Ko se dotakne mrzla rjuha gorkega telesa, skočiš mahoma pokoncu in loviš sapo. Mene je zeblo noter v kosti, srce se mi je ustavilo, menil sem, da je prišla moja zadnja.

Prijatelj, ki bereš o mojem trpljenju v namenu, da koristiš sebi: Ne uporabljaj nikdar mrzlih ovitkov! Nikdar! Poleg neprijetnosti, katero čutiš, ako naletiš v družbi na znano damo, ki te noče poznati iz samo njej znanih vzrokov, in ki te ne vidi, če te pogleda, in te ne pozna, če te gleda; poleg te neprijetnosti so mrzli ovitki najhujša neprijetnost.

Toda hotel sem povedati nekaj drugega. Ko mi niso pomagali mrzli ovitki za kašelj, mi je svetovala prijateljica, naj si denem na prsi gorčičen obliž. Mislim, da bi me bilo to popolnoma pozdravilo, ko bi ne bilo mojega prijatelja Vilsona. Ko sem šel v kraj, sem položil na posteljo svoj gorčični obliž, lep obliž zares, meril je pol metra v kvadratu. Ponoči je postal moj prijatelj lačen — drugo si misli lahko vsak...

Ko sem se zdravil tako osem dni na Biglerskem jezeru, sem šel k vročim vrelcem, jemal sem parne kopeli in užival celo vrsto najbolj zanikarnih zdravil, ki so bila kdaj na svetu zvarjena. Gotovo bi bil tam ozdravel, moral sem pa čez par dni nazaj v Virginijo, kjer se mi je poslabšalo, dasi sem užival vse in kolikor mi je kdo svetoval.

Sklenil sem, da grem v San Francisco. Na dan mojega prihoda mi je svetovala dama v hotelu, da naj izpijem vsakih štiriindvajset ur liter viskija. Moj prijatelj v mestu mi je svetoval isto. Oba sta mi svetovala liter, to je štefan. Izpil sem ga, a živim še.

Zdaj priporočam v najboljšem namenu vse te načine zdravljenja pozornosti bolnikov. Naj poskušajo. Ako jim ne pomaga, več kakor končati jih tudi ne more.

prsih; skuša naj se raje tudi najmanjše boleti odpraviti, preden postane iz njih kaj hudega.

Opozarjali bi tukaj na izkušeno, dobro domače sredstvo, kakor je to že mnogo let znani Fellerjev fluid z zn. »Elsafluid«. Tudi neumni Tomaž napravi poizkus, ako čuje tako prepričevalne besede, kakor jih čitamo v nekem pismu baronice Geramb v kopelji Buziás pri Temesvárju. To se glasi: »Že dolgo sem hotela pisati in v časopisih naj bi bilo objavljeno, kako izvrstno vpliva Fellerjev Elsafluid. Imela sem toliko trpljenja, revmatizem in slabost oči, utrujenost in glavobol, slabost in bolečine v hrbtu, in odkar rabim Fellerjev Elsafluid, sem popolnoma

ZDRAVSTVO

Limonov sok je izborno razkužilo ran. Kdor se je urezal ali razpraskal, naj kane na rano limone; to žge in peče nekaj minut, potem je dobro, nevarnost je odstranjena. A tudi če je prišla kaka stvar vsled zbudljaja ali padca v kri, se opomore, ako navežeš na rano limono, ki izvleče neko črno goščo. Vojaki na bojnem polju bi morali imeti pri sebi kako razkužilo. Snovi, ki morajo biti v steklenici, so nerodne, ker se steklenica lahko ubije. Koliko vojakov si zastrupi rano, ker jo obvezujejo s prstenimi prsti; ko bi imeli pri sebi limono, bi si razkužili lahko prste in manjše rane. Limona ne dela v torbi nikake težave, zavita v papir se drži pozimi par tednov. Za nahod, influenco in angino se potegne malo soka polagoma v nos in v grlo; izžete kose naveži na otiske, ozeblina ali kurje oko — prvi hip peče, potem mine vsa bolečina. Olupljena in kuhana limona ustavi grižo, kuhana limonada pozdravi kašelj, influenco in prehlad, mrzla limonada hladi vnetje. Tudi kožne bolezni, srbečico izje limonov sok. V črni kavi pomaga za glavobol.

GOSPODINJA

Cvetoče krizanteme ostanejo dolgo lepe, če odrežeš spodnji konec in žgeš narezo na luči, dokler ni ožgana do črnega. Potem postavi cvetico previdno v vazo s svežo vodo, v vodo pa deni nekoliko soli. Oglje in sol dajeta cvetici toliko hraniva, da ohrani svojo svežo lepoto precej časa.

Vsaka pečenka je bolj okusna in mehka, če se peče na slanini namesto na masti in če se peče poleg nje malo paradiznika in gob.

Gumijevi obroči postanejo zopet mehki, če jih namočiš v 2 delih vode in 1 delu salmijaka.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Kопitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“, kokarde in pentlje z napismi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

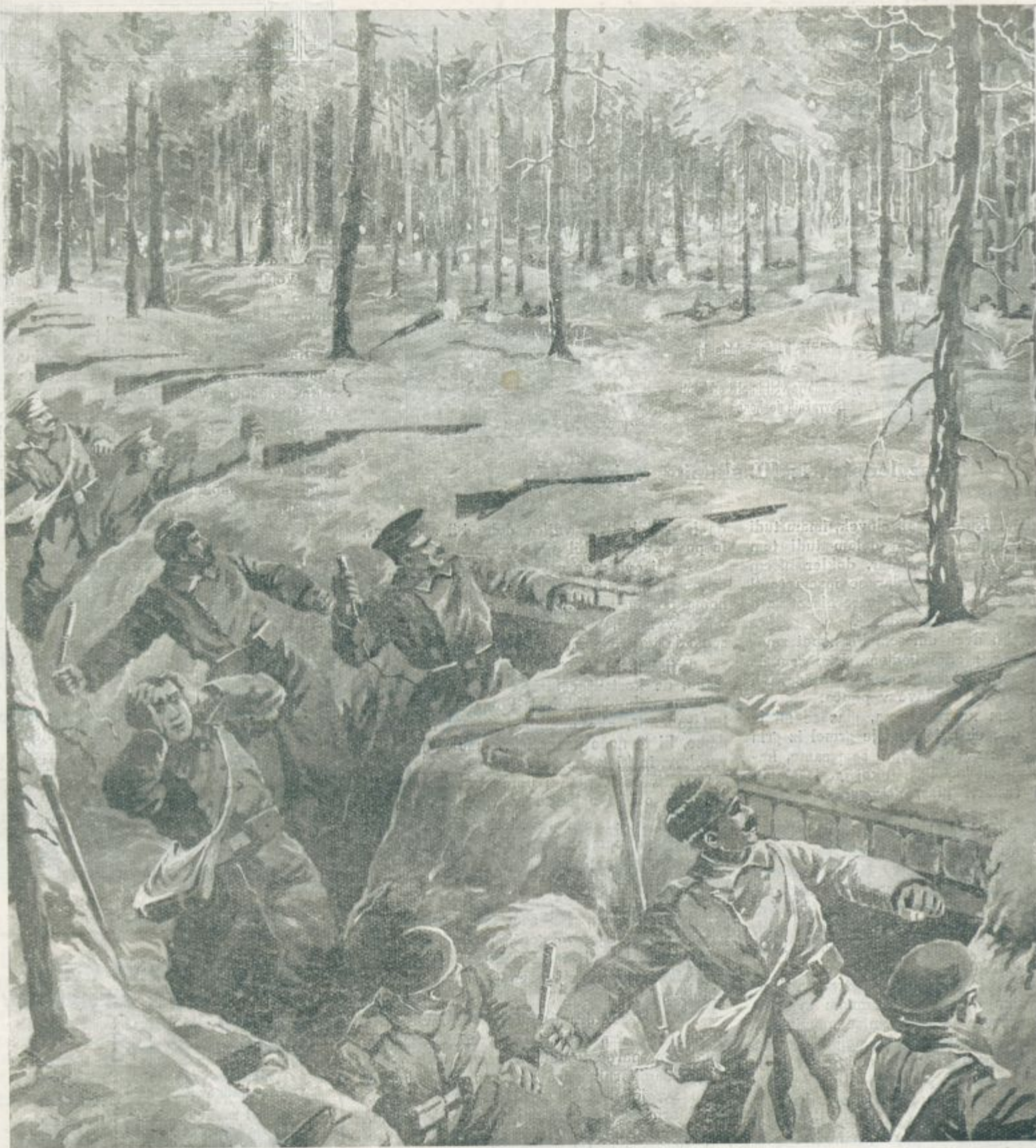
Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovalnih knjig

Naše otroke v zdrave, srečne ljudi vzgojiti

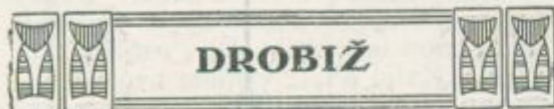
je naša najlepša življenjska naloga; ali otroci so mnogokrat slabotni, revni na krvi in si pridobijo vsled nepazljivosti, prepilja, prehlajenja razne bolečine in trpljenja. Naj se ne zanemarijo otroke, ako so nahodni, hripavi, zaslinjeni, ako tožijo o bolečini v vratu, bolenju v strani, bolečinah v

zdrava.* Mislimo, da bi bili tudi naši čitatelji po enem poizkusu hvaležni. Cena je sredstvo končno tudi; saj stane poizkusni tucat samo 6 kron franko.

Ena mnogih, važnih nalog matere je, na to paziti, da je odvajanje pri otrocih redno. Najhujše posledice nastopijo lahko pri zamašenju. Ali le ne drastičnih sredstev! Kot milo, odvajalno in obenem prebavo urejevalno sredstvo, ki vedno vpliva, smo preizkusili Fellerjeve rabarbara-kroglice z znakom „Elsapillen“. 6 skatlic franko 4 krone 40 vinarjev. Oba izdelka se dobijo pristna pri E. V. Feller v Stubici, Elsaplazt št. 331. (Hrvatsko). — g.

Boj z ročnimi granatami med Angleži in Nemci. V dobro utrjenih jarkih so vojaki precej varni pred krogli pušk, in ker takega jarka ni mogoče drugače zavzeti, nego z naskokom, kar pa stane preveč žrtev, so se v zadnjem času jeli bojevati z ročnimi granatami. Granata ima na enem koncu ročaj, s katerim se vrže v sovražni okop, kjer eksplodira.

»Glasnik« na bojnem polju. »Glasnik« ni le našim ranjencem po mnogih bolnišnicah širne monarhije ljub prijatelj, marveč ga tudi vojaki na bojnem polju radi prebirajo. Tako smo dobili zadnji teden vojno dopisnico z vojno-poštne postaje 73., ki pravi: »Vaš cenjeni list smo danes prejeli in se Vam prav iz srca zahvaljujemo zanj. Pri čitanju lista smo sklenili, da Vam takoj, ko bo mogoče oddati denar na pošto, plačamo celoletno naročnino. Zato Vas prosimo, da nam še nadalje pošiljate Vaš cenjeni list, ker se nam je takoj prvi že zelo priljubil. — Vas srčno pozdravljamo ter Vam kličemo krepak: Hura! — C. Mohor, Erdlein, R. Devetak, A.

Ernst, Simšič, Antončič, J. Lobpreis, P. Kerševan.

Kako drže Angleži svoje pogodbe. Anglija je pred vojsko sklenila z Rusijo in Francijo pogodbo, po kateri ne sme nobeden izmed zaveznikov sklepati z Nemčijo ali Avstrijo poseben mir. Kako se bo Anglija te pogodbe držala, se bo šele pokazalo. Vrednost angleških obljub je preizkušena; zgodovina nam daje v tem oziru mnogo koristnih nauk. Tudi ta sedanja pogodba nas spominja na zgodovinski dogodek, ki je vreden, da se ohrani v spominu. V sedemletni vojski je Anglija sklenila pogodbo s Prusijo; nje namen je bil uničiti svetovno trgovino Francije in si osvojiti njene naselbine. Ko je ta cilj dosegla, je Anglija sklenila l. 1763. poseben mir s Francijo brez ozira na svojega dotedanjega zaveznika, čeprav je bilo s Prusijo izrečno dogovorjeno,

da nobena stranka ne sme sklepati miru brez vednosti in dovoljenja druge stranke. Angleško ministrstvo se ni menilo za to in pruski poslanik je brez uspeha protestiral v Londonu.

Napredek vojne kirurgije. Slavni nemški kirurg dr. Czerni je pred kratkim v nekem svojem predavanju pokazal lepi napredek vojne kirurgije. Na podlagi statistike je dokazal, da se od vseh ranjencov 37,5% popolnoma pozdravi, tako da se lahko kmalu zopet vrnejo v vojno službo. 56% se jih toliko pozdravi, da morejo kot vojaki služiti doma v posadkah, medtem ko jih je samo 6,5% popolnoma nesposobnih za vojno službo.